

Doodboek Noordlaren 1759-1779

DTB-registers¹

De burgerlijke stand zoals wij die nu kennen bestond niet tijdens de Republiek der Verenigde Nederlanden. Het bijhouden van registers van geboorten, huwelijken en overlijdens werd niet als een taak van de overheid beschouwd. Voor deze werkzaamheden kwamen veel meer de kerken in beeld. Zij hielden bij wie werd gedoopt, wie trouwde en wie werd begraven, de zogenaamde DTB-registers. Dit gebeurde trouwens lang niet altijd even consequent, zodat er heel wat hiaten zijn te bespeuren. De overheid kwam alleen in actie voor zover er aan deze handelingen belastingen waren verbonden, zoals het middel op trouwen en begraven. Het gevolg hiervan was dat niet de data van geboorte en overlijden bekend zijn, maar veel meer die van de doop, de begrafenis en betaling van de belasting. Bovendien bestond er geen landelijke regeling over het vastleggen van de DTB-gegevens, evenals er geen landelijk belastingsysteem bestond. Iedere provincie kende zijn eigen systeem, die allemaal wel op elkaar leken, maar toch weer net even van elkaar verschilden. Voor het begraven bestond geen officiële registratie en als die er al was, is zij nauwelijks uitgevoerd. Als gevolg hiervan ontbreken in de provincie Groningen vrijwel alle overlijdens/begraafdata.

De overgang van de meestal kerkelijke administratie van Doop, Trouwen en Begraven (DTB) naar akten van Geboorte, Huwelijk en Overlijden door en voor de overheid, was niet zo simpel. Er zijn vanaf 1795 veel voorstellen gedaan om zo'n stelsel in te voeren. Uiteindelijk kwam het stelsel tot stand, doordat in 1811 de Franse wetten van kracht werden, waaronder de Code Civil of Code Napoléon, het Burgerlijk Wetboek.

Bij de invoering van de burgerlijke stand in 1811 werden alle kerkelijke gemeenten en parochies verplicht hun doop-, trouw- en begraafboeken over te dragen aan de overheid. Deze registers werden namelijk als retroacta of voorlopers van de burgerlijke stand beschouwd. Deze kerkelijke registers en de huwelijksregisters van de gerechten werden op de gemeentehuizen ingeleverd en bleven daar liggen totdat ze bij K.B. van 31 mei 1929 werden overgedragen aan het Rijksarchief. In het gemeentearchief zijn nu dus geen DTB-registers meer aanwezig.

Literatuur in het archief

In het archief van de gemeente zijn onder de toegang Deel 2 (1920-1989): nr. 3224 twee boeken van wijlen mevrouw P.A.C. Prins-Poorter te Glimmen opgenomen. Deze boeken kunnen worden gezien als analoge bronbewerkingen en en ze hebben beide betrekking op de DTB-registers van de Bartholomeuskerk te Noordlaren. De boeken zijn uitgegeven in eigen beheer. Het betreft:

---

¹ Deze paragraaf is gebaseerd op het artikel 'DE MOEDER ALLER REGISTRATIES - TWEEHONDERD JAAR BURGERLIJKE STAND IN NEDERLAND, 1811-2011. DE VOORGESCHIEDENIS' van Henk Boels op de DVD '200 jaar Burgerlijke Stand in Groningen' (2012) van de NGV, afdeling Groningen.

- Doopboek en Naamregister 1804-1904 van de Nederlands Hervormde Gemeente Noordlaren-Glimmen (Noordlaren, 1992);
- Begraven in Noordlaren – Een kleine historische kerkhofsociologie (Noordlaren, 1993).

In het Doopboek en Naamregister 1804-1904 zijn alle dopen in de genoemde periode vermeld. Dus ook de dopen na de invoering van de burgerlijke stand in 1811. De dopen tot de invoering van de burgerlijke stand zijn nu ook digitaal ontsloten via www.allegroningers.nl. Dat geldt niet voor de dopen na 1811.

Doodboek Noordlaren

In haar tweede boek heeft mevrouw Prins-Poorter een bewerking opgenomen van de door de predikanten te Noordlaren bijgehouden overlijdens in de jaren 1759 tot en met 1773. Het gaat dan om 75 overleden personen. Na 1773 zijn tot en met 1779 nog 7 overleden personen geregistreerd. Zoals blijkt uit de opzet van de registratie betreffen de genoemde data overlijdensdata en geen data van begrafenissen. Zo is Hendrik Geerts overleden op 19 december 1765 en zijn moeder Grietijn Harms op 21 december 1765. Bij het overlijden van Grietijn wordt dan in de registratie vermeld, dat zij tegelijk met haar zoon begraven is. De registratie is door de predikanten aangeduid als “Doodboek” deze benaming is in navolging van mevrouw Prins-Poorter ook aangehouden in deze bronbewerking. De gegevens zijn inmiddels ook digitaal te raadplegen via www.allegroningers.nl.

Opzet van deze bronbewerking

Hieronder volgt een kopie van hoofdstuk V van het boek Begraven in Noordlaren – Een kleine historische kerkhofsociologie (Noordlaren, 1993). Als bijlage is vervolgens een lijst bijgevoegd met de gezinsstaten van de 82 geregistreerde overleden personen. In elke gezinsstaat worden van elke persoon zoveel mogelijk gegevens vermeld. Als voorbeeld (met vermelding van veel gegevens) de boven al genoemde Hendrik Geerts.

Hindriks Geerts (DN-34), zoon van **Geert Hendriks** en **Grietje Harms (35)**, is gedoopt op vrijdag 8 maart 1726 te Noordlaren, is overleden op donderdag 19 december 1765 aldaar. Hindriks werd 39 jaar, 9 maanden en 11 dagen.

Hindriks was gehuwd met **Hinderkijn Heins**.

Van Hindriks en Hinderkijn zijn vijf kinderen bekend:

1 **Geert Hindriks Koolman** is gedoopt op zondag 3 juli 1757 te Noordlaren, is overleden op zondag 3 november 1833 te Eelde. Geert werd 76 jaar en 4 maanden. Geert trouwt (kerk) op donderdag 3 mei 1781 te Noordlaren op 23-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jaapkien Abels**, dochter van **Abel Jansens** en **Grietien Jacobs**. Jaapkien is gedoopt op zondag 6 september 1750 te Haren, is overleden op zaterdag 9 februari 1833 te Eelde. Jaapkien werd 82 jaar, 5 maanden en 3 dagen.

2 **Grietje Hindriks** ook genaamd Grietje Hindriks Geerts is gedoopt op zondag 2 maart 1760 te Noordlaren.

3 **Willem Hindriks** is gedoopt op zondag 13 december 1761 te Noordlaren.

4 **Hindrik Hindriks** is gedoopt op zondag 12 februari 1764 te Noordlaren.

5 **Hinderikus Hindriks** is gedoopt op donderdag 1 mei 1766 te Noordlaren (oom Harm Geerts beantwoordt de vragen, omdat vader Hindrik Geerts reeds overleden is) (doopgetuige was **Harm Geerts**).

De koppeling tussen het door mevrouw Prins-Poorter bewerkte Doodboek en het overzicht met gezinsstaten is gerealiseerd door de personen in het Doodboek te nummeren. Met de code DN-XX (waarbij XX staat voor het nummer) zijn de personen opgenomen in de lijst met gezinsstaten. Dit geldt ook voor de 7 niet in het bewerkte Doodboek opgenomen personen:

76 16-07-1777 Dood geboren kind van Otto Berends te Glimmen

- 77 10-09-1777 Pietertje Berends, vrouw van Harm Bening te Glimmen
78 14-04-1778 De moeder van Hindrik Andries vrouw
79 27-08-1778 Jannes zoon van Albertus Hoenderken
80 1779 Aaltje Berends, vrouw van Egbert Snijder te Glimmen
81 1779 Jan Balting te Noordlaren
82 1779 Harm Jans, schoenmaker te Noordlaren